

Wat beweegt de obese patiënt?

Eveline Wouters

VvBN congres

25 maart 2011

Agenda

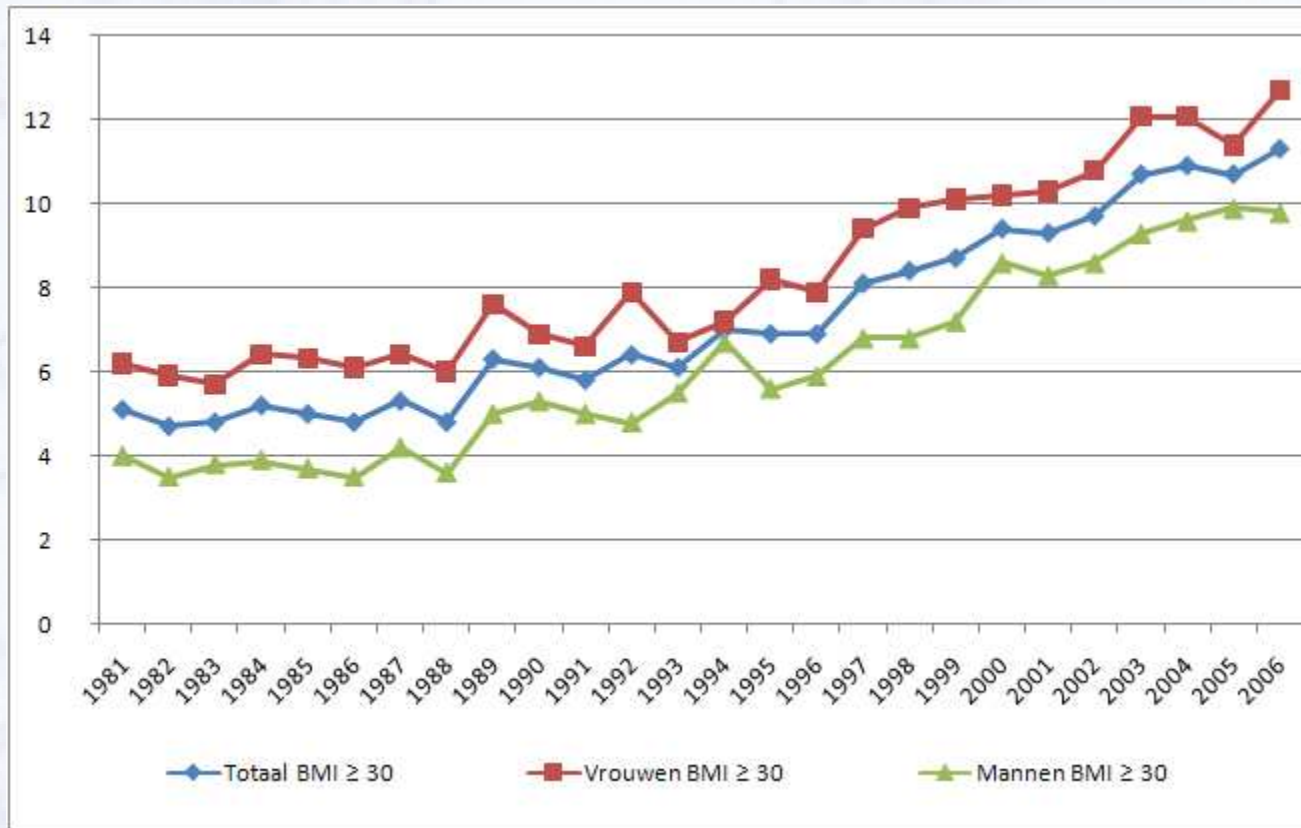
1. Achtergrond: wat is er mis?
2. Wat betekent dit voor een obese patiënt?
3. Wat betekent dit voor een (bewegings)therapeut?
4. Ideeën voor de praktijk

A vertical strip on the left side of the slide shows a microscopic view of plant tissue, likely an onion skin, stained with a blue dye. The cells are roughly rectangular and arranged in a brick-like pattern. The nuclei are visible as dark blue spots within the cells.

Wat is er mis?

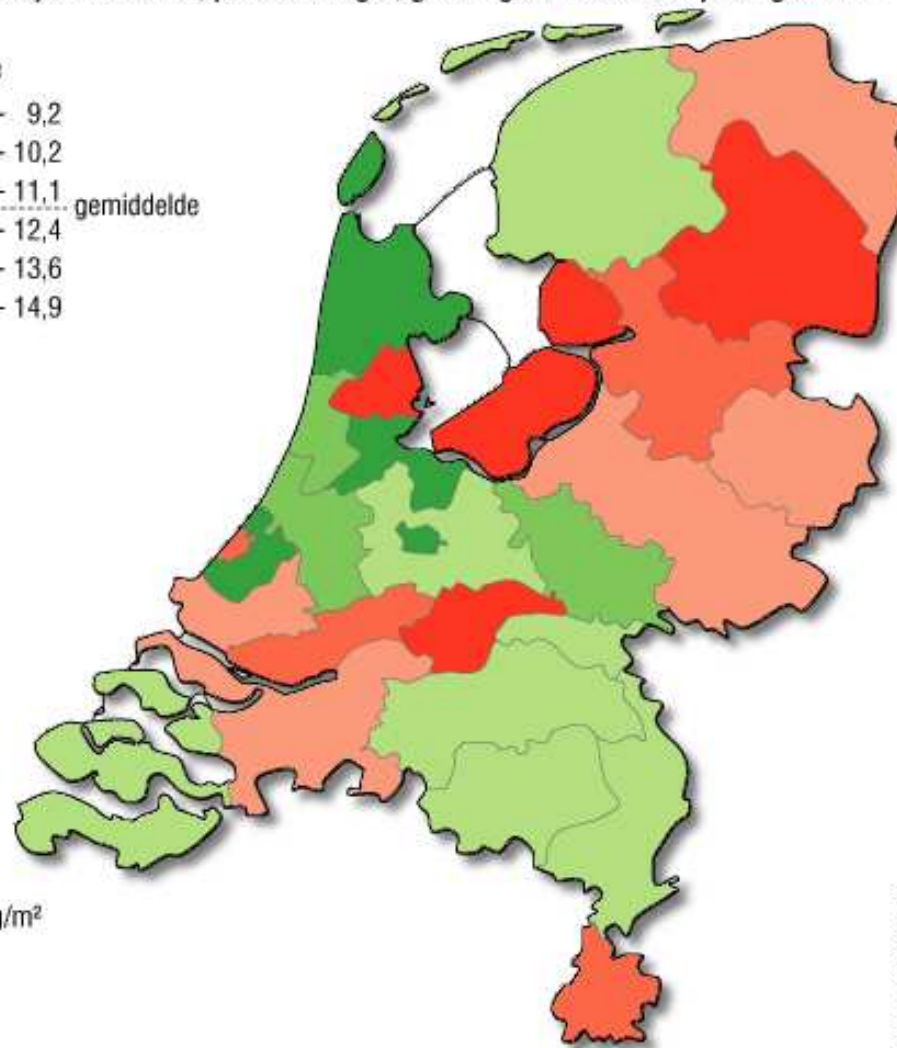
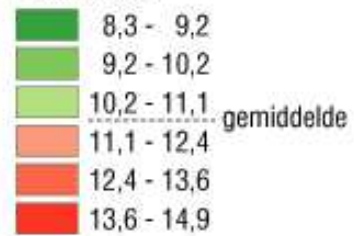
CBS 2007

Ernstig overgewicht 2005-2008

bevolking 20 jaar en ouder, per GGD-regio, gecorrigeerd voor leeftijd en geslacht

Percentage

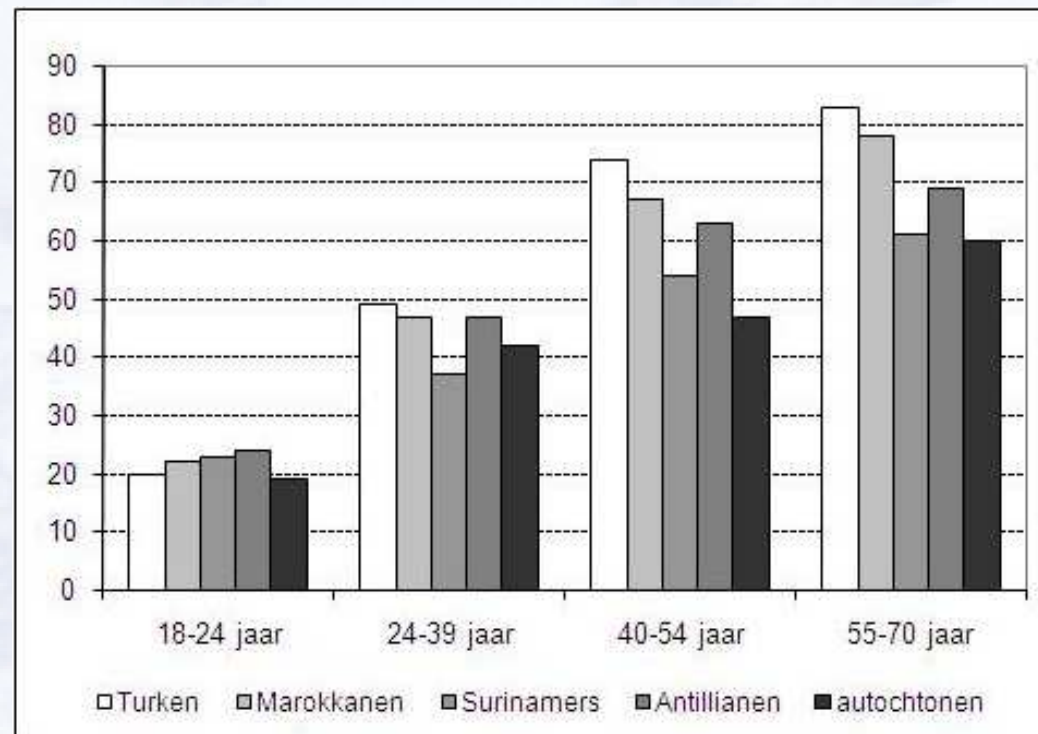

BMI $\geq$ 30 kg/m²

Bron: CBS

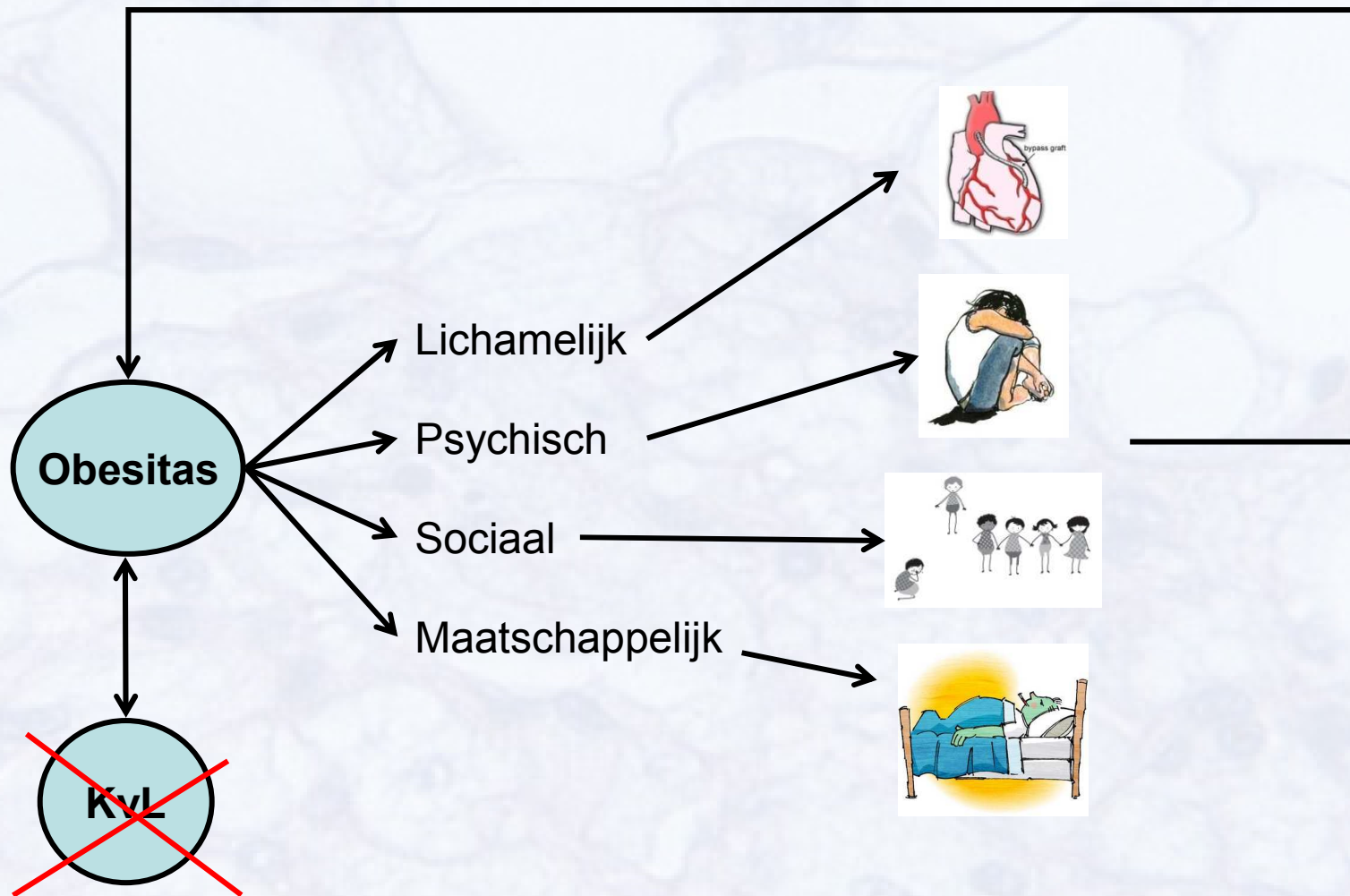
www.zorgatlas.nl

Wat is er mis?

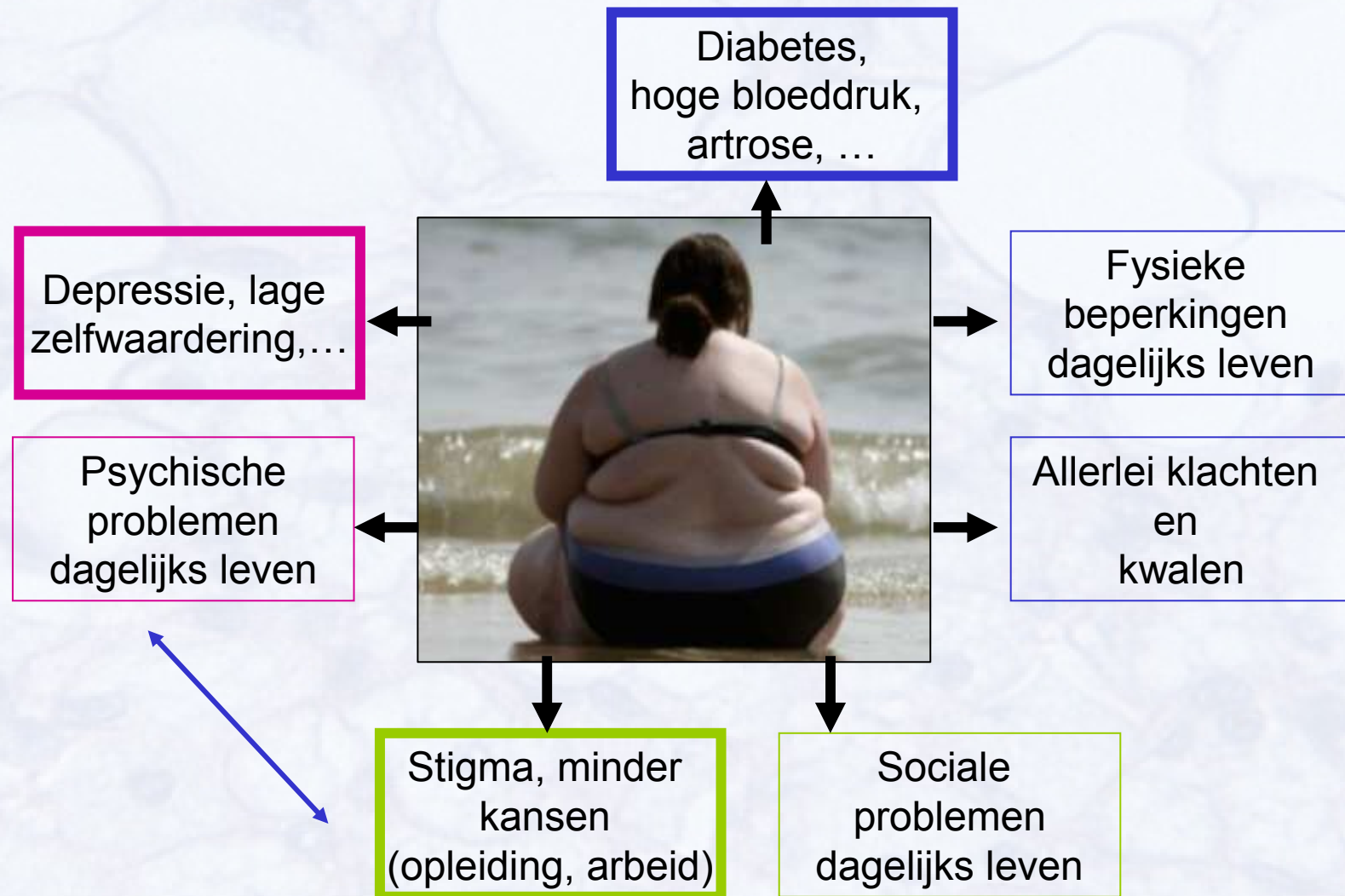
Bron: kennislink

Obesitas: een complex probleem

Kwaliteit van leven bij obesitas

Waarom wordt iemand obeer?

Energie uitgifte

Energie inname

Waarom worden zo veel mensen obees?

Zuinige genen

Chakravarthy et al, 2004; Damcott et al, 2003

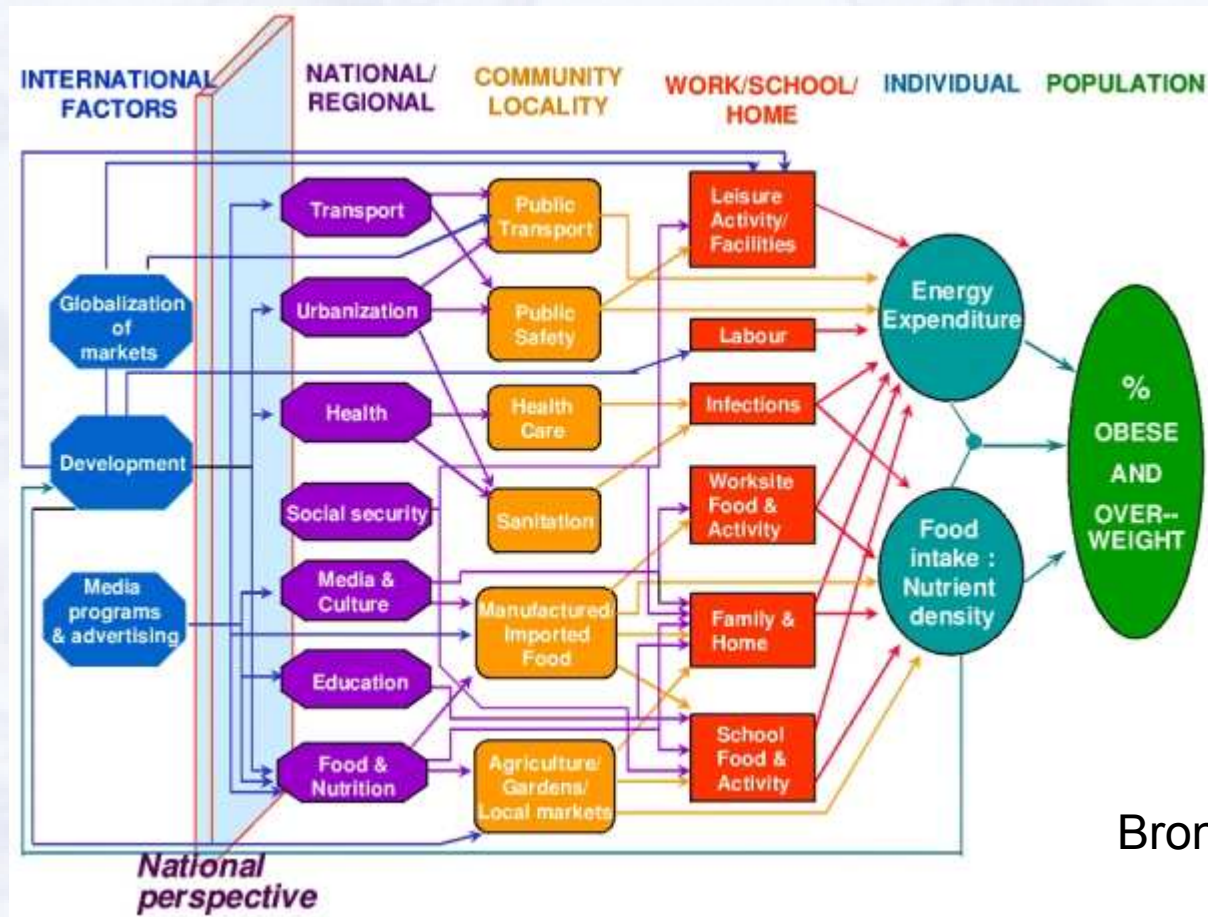

Obesitas probleem

Individu is deel van:

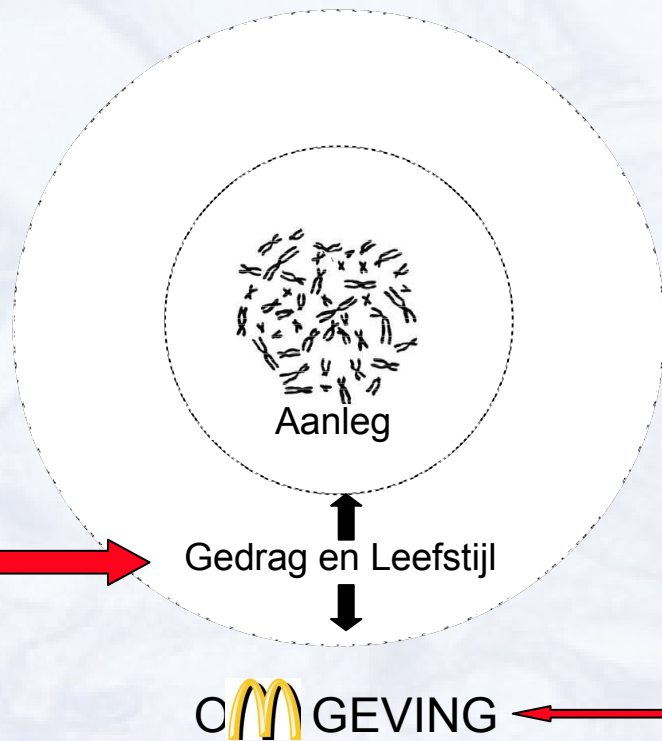
- Fysieke omgeving
- Sociale omgeving
- Economische omgeving
- Politieke omgeving

'Oorzaken': omgeving

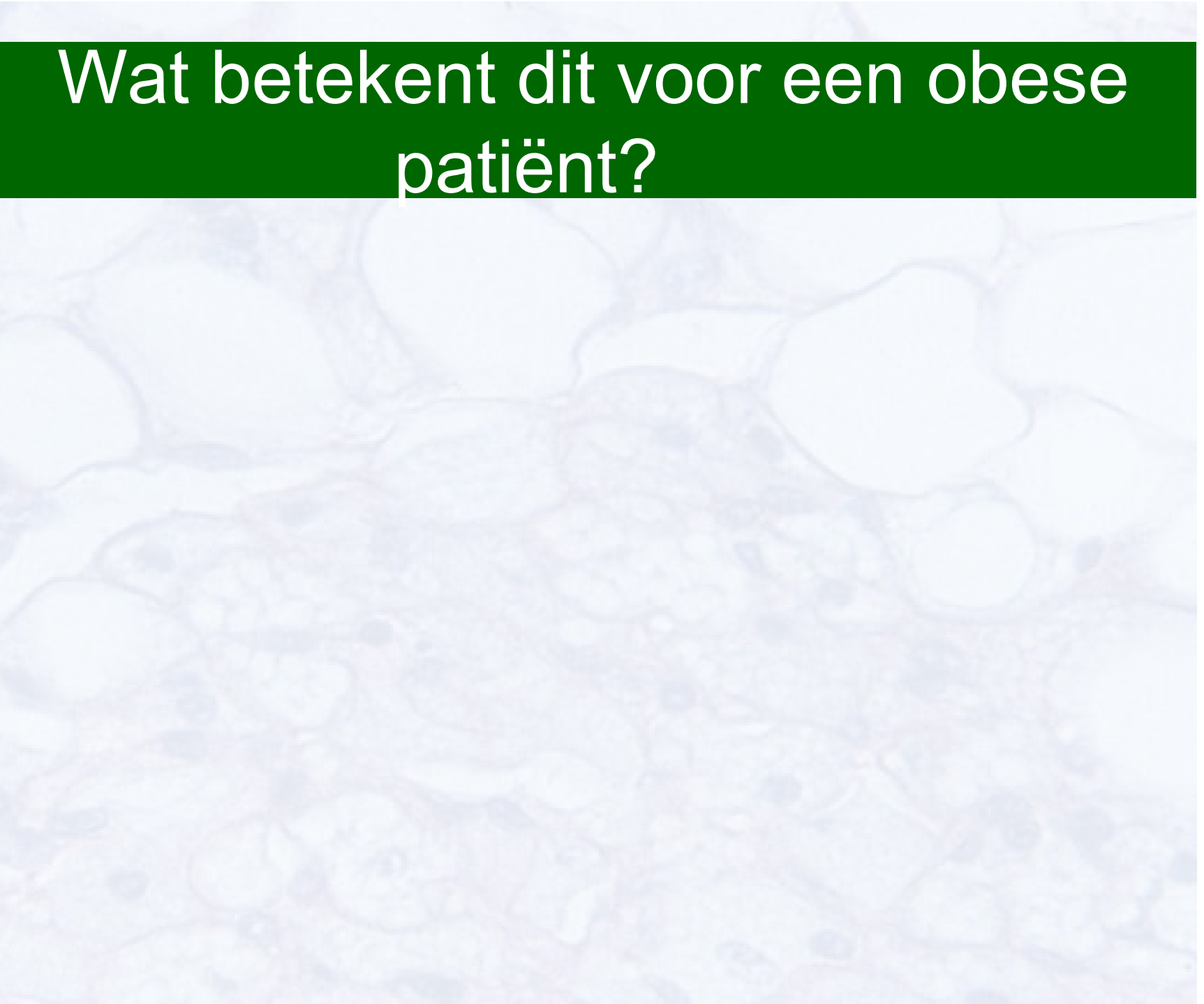

Bron: NCBI 2006

Obesitas probleem

Wat betekent dit voor een obese patiënt?

Behandeling individu?

Energie innamen

Energie uitgifte

UVT, 31 maart 2010

Bewegen?

- Meer dan de helft van de Nederlandse bevolking is te zwaar (10-14% obees)¹
- Meer dan de helft van de Nederlandse bevolking beweegt te weinig²
- Bij overgewicht is dat percentage nog groter³

1. Schokker et al, 2007
2. Hosper et al, 2008
3. Kruger et al, 2008

A vertical strip on the left side of the slide shows a microscopic view of plant tissue, likely a cross-section of a stem or root, stained with a blue dye. The cells are arranged in a regular pattern, with some showing distinct nuclei and cell walls.

Bewegen

Gebrek aan beweging is een
onafhankelijke risicofactor¹

1. Aadahl et al, 2007

Meer bewegen, minder eten?

Meer bewegen heeft vele voordelen:

- **Gewichtsverlies door dieet duurzamer** (Catenacci et al, 2007; Villanova et al, 2006)
- **Fysieke activiteit verlaagt gezondheidsrisico's** (Ekelund et al, 2007; Shaw et al, 2006)
- **Fysieke activiteit verbetert psychisch welbevinden** (Penedo et al, 2005; Menzyk et al, 2008; Annesi, 2008)
- **Iets doen is makkelijker dan iets laten**

Wat beweegt mensen (niet)?

TAMPA schaal voor kinesiofobie

+

- Zich als sportief beschouwen
- Bewegen is gezond

-

- Schaamte
- Angst voor letsel^{1,2}

1. Wouters et al, 2009 & 2. Wouters et al, 2010

Letse!

TABLE 1.

Adjusted Odds Ratios* for Lower Extremity Injuries by Obesity Level¹³

BMI (kg/m ²)	Sprains and strains	Lower extremity fracture	Joint dislocation
< 18.5	0.68	1.15	0.33
25 to 29.9	1.1	1.17	1.22
30 to 34.9	1.38	1.26	1.75
35 to 39.9	1.35	1.49	1.32
≥ 40	1.89	1.20	2.14

* Reference group is normal weight (BMI 18.5-24.9 kg/m²).

Bron: Pollack et al. 2007

Letsel?

Berichtgeving wisselt¹

Communis opinio²:

- Meer letsel i.h.a., vooral onderste extremiteiten (enkels)
- Minder letsel hoofd & abdomen; meer van thorax en bekken
- Letsel i.h.a. meer complex en langere revalidatie
- Kinderen: meer i.h.a. en specifiek meer tandletsel

1. Janney et al, 2010

2. Morrison et al., 2008

Lettsel?

Belangrijk:

Beweging onder supervisie: geen verhoogd risico op letsel!¹

1. Janney et al, 2010

Wat beweegt mensen niet (meer)?

Drop-out door:

- Te hoge verwachtingen vooraf
- Veel teleurstellende diëten in het verleden
- Depressie & lage KvL
- Te weinig sociale steun

(Teixeira et al, 2004, 2005, 2006; Inelmen et al, 2005; Wouters et al, 2009)

Wat beweegt mensen niet (meer)?

Drop-out door:

- Depressie & lage KvL

Start +

Volhouden: -

Wat betekent dit voor een (bewegings)therapeut?

Afvallen¹: niet primaire doel

Wat wel?

- Meer bewegen over langere tijd (levenslang)
- Daardoor beter gewichtsbehoud
- Daardoor betere KvL (fysiek en psychisch)

1. Ross et al, 2004

Hoe obesitas te bewegen?

1. Rekening houden met (angst voor) letsel

→ bijvoorbeeld: bewegen in water¹

1. Wouters et al, 2010

Hoe obesitas te bewegen?

2. Rekening houden met het stigma¹

- Pervasief
- Vanaf jonge leeftijd
- Consequenties voor opleidings- en carrièrekansen
- Iedereen!!

1. Puhl 2009 & 2010

A vertical strip on the left side of the slide shows a microscopic view of plant tissue, likely a cross-section of a stem or root, stained with a blue dye. The cells are arranged in a regular pattern, with some showing distinct nuclei and cell walls.

Hoe obesitas te bewegen?

3. Rekening houden met motivatie

Motivatie

Extrinsieke motivatie

Externe >> regulatie >> regulatie
na introjectie

Lage

Autonomie

Intrinsieke motivatie

geïdentificeerde >> geïntegreerde >> zelf-
regulatie regulatie regulatie

Hoge

Autonomie

Aangepast uit Silva et al, 2008

Motivatie

Externe regulatie: de dokter zegt dat ik moet...

Na introjectie: als ik het niet doe, dan...

Geïdentificeerd: het is beter als ik...

Geïntegreerd: ik ga nu elke dag fietsen naar het werk

Zelfregulatie: fietsen, dat hoort bij mij!

Motivatie

SDT: self determination theory

Gebaseerd op:

- Autonomie
- Competentie
- Sociale verbondenheid

Aanbevelingen voor de praktijk¹

1. Professionele houding, N.B.: stigma
2. Autonomie bevorderen: doelen patiënt vs trainingsdoelen; + en - bespreken/opschrijven
3. Competentie bevorderen: info, realistische doelen, letsel voorkomen
4. Sociale verbondenheid: empathische trainer, groepstraining, eigen sociale netwerk

Schelling, 2008

Samengevat

1. Obesitas is een complex probleem.
2. Obesitas verlaagt de kwaliteit van leven.
3. Obesitas vraagt daarom complexe aanpak op individueel, nationaal en internationaal niveau.
4. Bewegen is gunstig, maar vraagt een zorgvuldige aanpak.

Tot slot

e.wouters@fontys.nl

Stilstand is achteruitgang...

Foto: Nederlandse Obesitas Vereniging